

Bureauonderzoek en
Inventariserend Veldonderzoek
door middel van verkennende
boringen

Buurtweg 133 te Wassenaar
(gemeente Wassenaar)

Opdrachtgever: J.W. van Reeuwijk

Hazenberg AMZ Publicaties 2011 - 03

a Middelstegracht 89r 2312 TT Leiden
t 071-512 62 16
w www.hazenbergarcheologie.nl
■ KVK Rijnland 28088724 - BTW-nr. 8122.36.129.B.01

Colofon

Hazenberg AMZ Publicaties 2011-03

Titel: Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek door middel van verkennende boringen. Buurtweg 133 te Wassenaar (gemeente Wassenaar).

Opdrachtgever: J.W. van Reeuwijk

Auteur(s): F. Hogenboom MPhil MA & drs. R.A. Houkes

Versie: v1-0

Autorisatie: drs. H. van den Ende

Datum: 05-05-2011

ISSN: 1872-4736

Hazenberg Archeologie Leiden bv
Middelstegracht 89r
2312 TT LEIDEN

☎ 071-512 62 16

☎ 071-521 24 37

🌐 www.hazenbergarcheologie.nl

© 2011 Hazenberg Archeologie Leiden bv

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt d.m.v. druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hazenberg Archeologie Leiden bv.

Contactgegevens Hazenberg Archeologie

Contactpersoon: F. Hogenboom
Telefoon: 071-512 62 16
Mobiel: 06-57 58 78 94
E-mail: f.hogenboom@hazenbergarcheologie.nl
Postadres: Middelstegracht 89r
2312 TT Leiden

Contactgegevens opdrachtgever

Organisatie:
Contactpersoon: J.W. van Reeuwijk
Telefoon: 070-324 22 70
Mobiel: 06-10 93 71 57
E-mail: jwvreeuwijk@gmail.com
Postadres: Buurtweg 133
2244 BH Wassenaar

PERIODEN

Paleolithicum

tot 300000 C14

van 300000 tot 35000 C14

van 35000 tot 8800 v. Chr.

VROEG

MIDDEN

LAAT

Mesolithicum

van 8800 tot 7100 v. Chr.

van 7100 tot 6450 v. Chr.

van 6450 tot 5300 v. Chr.

VROEG

MIDDEN

LAAT

Neolithicum

van 5300 tot 4200 v. Chr.

van 4200 tot 2850 v. Chr.

van 2850 tot 2000 v. Chr.

VROEG

MIDDEN

LAAT

Bronstijd

van 2000 tot 1800 v. Chr.

van 1800 tot 1100 v. Chr.

van 1100 tot 800 v. Chr.

VROEG

MIDDEN

LAAT

IJzertijd

van 800 tot 500 v. Chr.

van 500 tot 250 v. Chr.

van 250 tot 19 v. Chr.

VROEG

MIDDEN

LAAT

Romeinse Tijd

van 19 tot 70 n. Chr.

van 70 tot 270 n. Chr.

van 270 tot 450 n. Chr.

VROEG

MIDDEN

LAAT

Middeleeuwen

van 450 tot 1050 n. Chr.

van 1050 tot 1250 n. Chr.

van 1250 tot 1500 n. Chr.

VROEG

VOL

LAAT

Nieuwe Tijd

van 1500 n. Chr. tot heden

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	4
Administratieve gegevens	5
SAMENVATTING	6
1. INLEIDING	7
1.1 Plangebied	7
1.2 Onderzoeksdoel	8
1.3 Onderzoeksopzet	8
1.4 Huidig grondgebruik en verwachte bodemingrepen	9
2. BUREAUONDERZOEK	10
2.1 Methode	10
2.2 Resultaten	10
2.3 Gespecificeerde archeologische verwachting	14
3. VELDONDERZOEK	15
3.1 Methode	15
3.2 Resultaten	15
4. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	17
BRONNEN	18
Afbeeldingenlijst	18
Bijlagen	18

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Provincie	Zuid-Holland
Gemeente	Wassenaar
Plaats	Wassenaar
Postadres	Postbus 499 2240 AL Wassenaar
Toponiem	Buurtweg 133
Kaartblad	30G
Coördinaten	83505; 458620 85310; 458625 83510; 458625 83505; 458630
Kadastraal nr.	Sectie E, perceel 1868, gemeente Wassenaar
Oppervlakte onderzoeksgebied	30 m2
Hoogte maaiveld	1.78 m + N.A.P.
Grondwatertrap	VI
Opdrachtgever	Dhr. J.W. van Reeuwijk
Uitvoerder	Hazenberg Archeologie
Bevoegd gezag	Gemeente Wassenaar
Contactpersoon bevoegd gezag	Mevr. drs. L. Bruning
Deskundige namens bevoegd gezag	Mevr. drs. L. Bruning
Huidig grondgebruik	Garage
Historisch grondgebruik	Braakliggend land
Geplande bestemming	Onderkelderde garage
Onderzoeksaanmelding (CIS-code)	46127
Datum onderzoeksaanmelding	07-04-2011

SAMENVATTING

De heer J.W. van Reeuwijk is voornemens zijn huidige prefab garage te vervangen door een, tot 2 meter diepe, onderkelderde garage. Hierdoor zullen mogelijk aanwezige archeologische resten aangetast worden.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen op een strandwal. De sporen en vondsten uit de directe omgeving van het plangebied geven aan dat de strandwal vanaf het neolithicum tot in de nieuwe tijd bewoond is gebleven. Op de locatie van het plangebied is uit verkennend booronderzoek van RAAP in de directe nabijheid van het plangebied gebleken dat de bodem intact is. In de omgeving van het plangebied is in één van de boringen houtskool aangetroffen aan de basis van het veenpakket. Dit is een indicator voor bewoningsactiviteiten. Op basis van deze boringen bestaat een hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten uit de periode vanaf het neolithicum.

Het plangebied lijkt op basis van de historische kaarten onbebouwd te zijn geweest tot circa 1900. Na deze tijd is het plangebied bebouwd met een boerderij, waarschijnlijk gaat het om een voorloper van het huidige huis. Er bestaat een kans op het aantreffen van activiteiten die samenhangen met deze bebouwing op de locatie van de garage.

Op basis van de hoge verwachting voor het aantreffen van archeologische resten vanaf het neolithicum tot in de nieuwe tijd heeft Hazenberg Archeologie geadviseerd een karterend booronderzoek uit te laten voeren op deze locatie teneinde vast te stellen of archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Conform gemeentelijk beleid is echter eerst nader archeologisch onderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uitgevoerd.

Op basis van het bij het bureauonderzoek opgestelde verwachtingsmodel heeft Hazenberg Archeologie dit verkennend booronderzoek uitgevoerd met het doel de bodemopbouw en eventuele verstoringen in kaart te brengen. Bij dit onderzoek zijn in het plangebied geen archeologische resten aangetroffen en worden ook geen archeologische resten (meer) verwacht. De bodemopbouw is in ernstige mate verstoord. In de boringen is alleen onderin (dieper dan 90 cm –mv) een onverstoord profiel aangetroffen bestaande uit strandafzettingen. Hierin worden geen archeologische waarden verwacht.

Op basis hiervan wordt nader archeologisch onderzoek niet noodzakelijk geacht.

1. INLEIDING

De heer J.W. van Reeuwijk is voornemens zijn huidige prefab garage te vervangen door een, tot 2 meter diepe, onderkelderde garage. Hierdoor zullen mogelijk aanwezige archeologische resten aangetast worden. De kans op archeologische resten is hoog; het plangebied ligt volgens de gemeentelijke beleidskaart in een zone met een hoge archeologische verwachting voor de periode neolithicum t/m nieuwe tijd: veen op zand en rivierklei (afbeelding 1).

J.W. van Reeuwijk dient in het kader van een omgevingsvergunning voorafgaand aan de uitvoering van de plannen archeologisch onderzoek te laten uitvoeren.

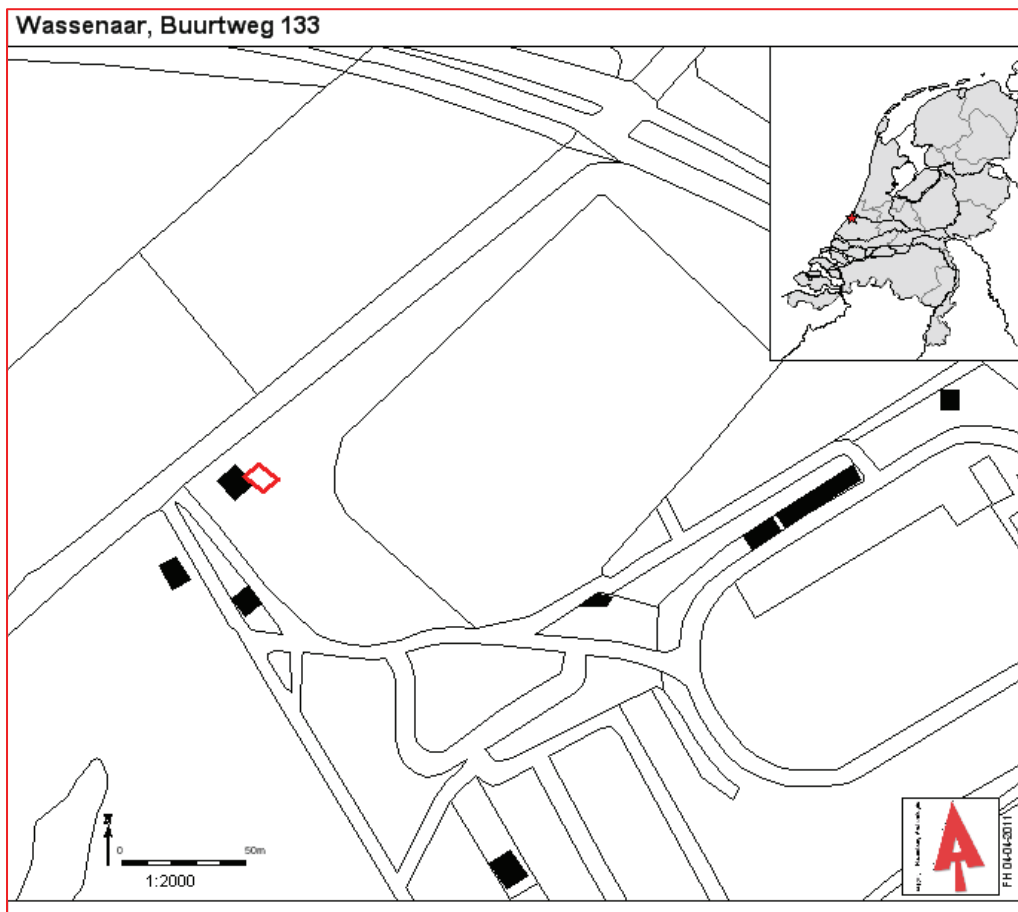
Hazenberg Archeologie is door de heer Van Reeuwijk gevraagd het bureau- en booronderzoek uit te voeren. De resultaten hiervan hebben geleid tot een advies. Het bevoegd gezag, de gemeente Wassenaar, toetst dit onderzoek en neemt een besluit over eventueel vervolgonderzoek.

Afbeelding 1: De ligging van het plangebied op de gemeentelijke beleidskaart aangegeven met de witte pijl. De kaart is op het noorden georiënteerd.

1.1 Plangebied

Het plangebied betreft de locatie Buurtweg 133 te Wassenaar (afbeelding 2 en 3). Hier zal naast de woning een prefab garage worden gesloopt en een nieuwe, onderkelderde garage worden gebouwd. Het plangebied heeft een oppervlakte van 30 m².

Afbeelding 2: De ligging van het plangebied (het plangebied ligt binnen het rode kader).

1.2 Onderzoeksdoel

Doel van het bureauonderzoek is het verwerven van informatie over bekende en/of te verwachten archeologische waarden. Dit gebeurt aan de hand van bestaande bronnen en omvat de aan- of afwezigheid, het karakter en de omvang, de datering, gaafheid, conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden, en aardwetenschappelijke gegevens.

Het resultaat van het bureauonderzoek is een gespecificeerde archeologische verwachting voor het gebied, waarin uitgesproken wordt of archeologische waarden in het gebied verwacht worden, waar deze zich bevinden en welke waarden het betreft. Tevens worden de mogelijke gevolgen van de voorgenomen bodemversturende werkzaamheden geïnventariseerd. Op basis van deze gespecificeerde archeologische verwachting stelt Hazenberg Archeologie een aanbeveling op.

Het doel van het opvolgende inventariserende veldonderzoek door middel van verkennende boringen is het aanvullen en toetsen van de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting. Ten behoeve van het inventariserend veldonderzoek is een plan van aanpak (PvA) opgesteld conform KNA 3.2 (Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie) specificatie VS01.

1.3 Onderzoeksopzet

Bureauonderzoek

Het bureauonderzoek bestaat uit het inventariseren van bestaande relevante archeologische en aardkundige informatie binnen het plangebied. Het bureauonderzoek is opgezet conform de richtlijnen in het protocol bureauonderzoek (protocolnummer 4002) van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) versie 3.2.

Het bureauonderzoek beoogt de volgende onderzoeksvragen te beantwoorden:

1. Zijn er binnen de grenzen van het onderzoeksgebied bekende archeologische resten bekend? Zo ja, is bekend wat de aard, omvang, ligging, datering van deze resten is?
2. Worden binnen de grenzen van het onderzoeksgebied archeologische resten verwacht? Zo ja, wat is de omvang, ligging, aard en datering van deze verwachte resten?
3. In hoeverre hebben (sub)recente ingrepen binnen de plangebieden eventueel aanwezige archeologische waarden aangetast?

4. Is vervolgonderzoek noodzakelijk om de eventueel aanwezige resten op te sporen of om de waarde ervan te bepalen?
5. Welke archeologische waarden bevinden zich in de directe omgeving, doch buiten de grenzen van het onderzoeksgebied (binnen een straal van 500 m)?

Het rapport besluit met een gespecificeerde archeologische verwachting en een daaruit voortvloeiend selectieadvies. Dit advies wordt voorgelegd aan het bevoegd gezag. Dat neemt het uiteindelijke besluit of en zo ja welke vervolgstappen de initiatiefnemer moet nemen met betrekking tot de archeologische monumentenzorg.

1.4 Huidig grondgebruik en verwachte bodemingrepen

Het plangebied is momenteel in gebruik als garage. De heer J.W. van Reeuwijk is voornemens de huidige garage te slopen en een nieuwe, verdiepte garage aan te leggen. De totale oppervlakte van de nieuwe garage is 30 m² en heeft daarmee ongeveer dezelfde omvang als de huidige garage. De ontgravingsdiepte zal maximaal 2 meter beneden huidig maaiveld bedragen.

Afbeelding 3: Huidige situatie (Google Earth).

2. BUREAUONDERZOEK

2.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen van de KNA, versie 3.2. De werkzaamheden bestonden uit het verzamelen en interpreteren van aardwetenschappelijke informatie (uit geologische, geomorfologische en bodemkundige kaarten en bronnen), archeologische informatie, en het bestuderen van historische en historisch geografische bronnen (historische en topografische kaarten). Daarnaast is aanvullend relevante informatie verzameld over de plannen en het plangebied.

De volgende bronnen zijn geraadpleegd:

- Indicatieve Kaart Archeologische Waarden IKAW (via Archis II)
- Archeologische Monumentenkaart AMK (via Archis II)
- Landelijke archeologische database Archis II
- Historische kaarten (via watwaswaar.nl)
- Cultuurhistorische hoofdstructuur provincie Zuid-Holland
- Gemeentelijke waarden- en verwachtingenkaart
- Kennisinfrastructuur Cultuurhistorie (KICH)
- Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN)
- Bodemkaart 1:50.000 (de Mulder et al. 2003)
- Geomorfologische kaart 1:50.000 (DLO-Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst)
- Luchtfoto's onderzoeksgebied
- Topografische kaart 1:25:000
- Relevante publicaties en literatuur

2.2 Resultaten

Geologie en landschap

Het plangebied bevindt zich in het Hollandse duingebied. Het Hollandse duingebied omvat alle strandwallen, strandvlakten en duinen die aan de oostzijde van het strand in Noord- en Zuid-Holland voorkomen (zie ook bijlage 3). De voornaamste geologische eenheden zijn de kustafzettingen (Formatie van Naaldwijk) en het veen (Formatie van Nieuwkoop).

Vorming van het landschap

Tijdens de laatste ijstijd (circa 70.000 tot 10.000 jaar geleden) zijn pleistocene dekzanden afgezet. Ter plaatse van het plangebied bevindt de top van de pleistocene ondergrond zich op een diepte van 12 tot 16 m beneden NAP. Aan het einde van de laatste ijstijd nam de temperatuur toe, hierdoor smolten de landijskappen en begon de zeespiegel te stijgen. Deze zeespiegelstijging had een grondwaterstijging tot gevolg en het daaruit resulterende kwel in het dekzandgebied zorgde voor veenvorming. Het gevolg was een landschap van veenmoerassen. Door de toenemende uitschurende werking van getijdengeulen ontstond een uitgestrekt en wijdvertakt mariene getijdengebied, vergelijkbaar met de huidige wadden. De zeeklei-afzettingen behoren tot de Formatie van Naaldwijk.¹

Tijdens een periode van relatief snelle zeespiegelstijging, die tot circa 5000 jaar geleden duurde, ontwikkelde zich een rij van lage zandbanken op de toenmalige grens van zee en land. Als gevolg van de voortdurende erosie van deze banken door de zee verplaatsten de zandbanken zich geleidelijk naar het oosten.

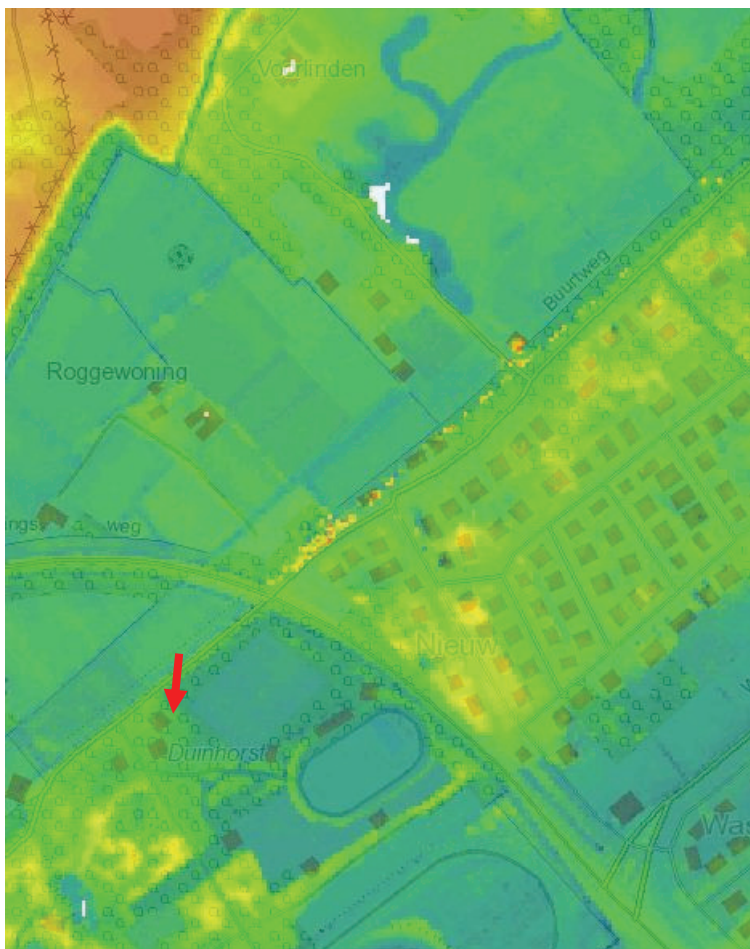
In de loop van het holoceen nam de stijging van de zeespiegel geleidelijk af, en bereikte de zee zijn maximale uitbreiding. Vanuit de zee en de rivieren werden grote hoeveelheden zand afgezet. De geulen tussen de banken verzandden geleidelijk. Hierdoor groeiden de zandbanken uit tot langgerekte strandwallen. Op de strandwallen was nauwelijks begroeiing, waardoor de wind vrij spel had. Door de afzetting van (strand)zand door de wind vormden zich op de strandwallen lage duinen, de zogenaamde Oude Duinen. Kenmerkend voor deze afzettingen is het onregelmatig voorkomen van humeuze bodemhorizonten en dunne veenlagen.

Als gevolg van de vorming van de strandwallen voor de kust kon het water niet langer binnendringen in de gebieden achter de strandwallen. De strandwallen sloten de hogere delen van de strandvlakten namelijk af voor overstromingen door de zee. Hierdoor nam de stroomsnelheid in de rivieren af en werden de rivieren ondieper, waardoor zij vaak overstroonden. Door overstromingen, maar ook door neerslagoverschot, trad verzoeting van het milieu op en kon op uitgebreide schaal veengroei plaatsvinden achter de strandwallen. Dit leidde tot de vorming van een veenlaag, het zogenoemde Hollandveen, gevormd tussen circa 4500 en circa 2500 jaar geleden. Het Hollandveen wordt samen met het Basisveen gerekend tot de Formatie van Nieuwkoop. Het veen

¹ Berendsen/Stouthamer 2001.

is in de middeleeuwen echter grotendeels vergraven, waardoor de onderliggende strandzanden aan de oppervlakte zijn komen te liggen.

In de middeleeuwen vond in het kustgebied opnieuw duinvorming plaats. De snelheid van de zeespiegelstijging nam verder af en er werd vanuit zee minder zand aangevoerd. Door golf- en getijdenwerking werd een deel van de strandwallen geërodeerd. Het zand dat bij deze erosie vrijkwam, werd door de wind meegevoerd (stuifzand) en bedekte de meest westelijke strandwallen en de daarop gelegen Oude Duinen. Een deel van de Oude Duinen is echter in de 18de eeuw vergraven; er was zand nodig voor stadsuitbreiding, wegeaanleg en later ook voor kalksteenfabricage.

Afbeelding 4: De ligging van het plangebied op het Algemeene Hoogtebestand van Nederland (AHN, www.ahn.nl).

Bodem

Het plangebied bestaat uit leemarme tot zwaklemige vlakvaaggronden (Zn21). Op circa 350 meter afstand komen beekerdgronden voor (PZg21). De aanwezigheid van beekerdgronden in de Bollenstreek kan mogelijk duiden op bodemverstoring. Voor de bollenteelt is de grond diep omgezet, waardoor de beekerdgronden zijn gesitueerd op een vlakte, ontstaan door afgraving en/of egalisatie van de duinen en de strandwal.

Verstoringen

In het plangebied zijn geen milieukundige onderzoeken of saneringen gedaan.²

Historische ontwikkeling

De oudste bewoning in het duingebied dateert uit het (late) neolithicum. Het duingebied zoals we dat tegenwoordig kennen, ontstond ongeveer 1000 jaar geleden. De oorspronkelijke naam van Wassenaar is 'Wasenare', wat waarschijnlijk 'nabij drassig land' betekende.³ Wassenaar karakteriseert zich in de middeleeuwen als een geestdorp. De akkers lagen op de oude duingronden en de boerderijen bevonden zich aan de rand daarvan, op de grens van de hoge en lage gronden. Een van de eerste gebouwen in Wassenaar was een 12de-eeuwse kerk, gewijd aan de monnik Willibrord. De kerk lag aan het eind van een strook

² www.bodemloket.nl

³ www.wassenaar.nl

geestgronden, op een kruispunt van wegen. In de 17de en 18de eeuw vormde Wassenaar een toevluchtsoord voor de welgestelden uit de stad Den Haag. Wassenaar blijft tot in het begin van de 20ste eeuw een dorp van geringe omvang.

Op de waterschapskaart van Floris Baltharsarsz. van Berckenrode (1609-1616) lijkt het plangebied onbebouwd te zijn. Ook op latere kaarten, zowel het kadastrale minuutplan (1811-1832, afb. 5) als op de atlas van Kuyper (1865-1870) is het plangebied onbebouwd. Op de historische kaart uit 1900 (afb. 6) is wel bebouwing te zien op de locatie van het plangebied. Mogelijk gaat het hier om een voorloper van de huidige bebouwing.

Bouwhistorische informatie

Het huidige plangebied ligt in het grootste beschermde dorpsgezicht van Nederland, namelijk de landgoederenzone Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg. Het gaat hier om een rijksmonument van zeer hoge waarde. In dit gebied is de ontwikkelingsgeschiedenis van buitenplaatsen en landgoederen vanaf de late middeleeuwen tot heden, goed zichtbaar gebleven.⁴

Historisch kaartmateriaal

Afbeelding 5: Uitsnede uit het kadastrale minuutplan, ca. 1811-1832 (www.watwaswaar.nl). De kaart is op het noorden georiënteerd.

⁴ www.geschiedenisvanzuidholland.nl; www.kich.nl

Abbeelding 6: Uitsnede uit de historische kaart van 1900 (Bonnekaart) geprojecteerd op de huidige topografie (Archis II). De kaart is op het noorden georiënteerd.

Archeologische monumenten

Het plangebied ligt in een gebied met een hoge trefkans op het voorkomen van archeologische resten volgens de landelijke Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), de provinciale Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) en de gemeentelijke beleidskaart. Uit het plangebied zelf zijn geen archeologische waarden bekend.

In een straal van circa 500 meter rondom het plangebied zijn wel archeologische waarden bekend. Op circa 500 meter ligt een AMK-terrein (MN 4054; WN 7949, 29700) van hoge archeologische waarde, namelijk de Vlakte van Waalsdorp (zie bijlage 1). Op het terrein, dat op een strandwal ligt, zijn vanaf de jaren '30 bewoningssporen aangetroffen vanaf het neolithicum tot de late middeleeuwen. De lagen met bewoningsresten bevinden zich in het duinzand en zijn vaak door schone stuifzandlaagjes van elkaar gescheiden. De cultuurlagen zijn gedeeltelijk verstoven. De verstuiving is deels behoud, deels aantasting. Er bestaat een relatie met de nederzetting uit de ijzertijd-Romeinse tijd (MN 4059; WN 8614)) die direct ten zuiden van de Vlakte van Waalsdorp is gelegen.

Binnen het plangebied en in de directe nabijheid ervan zijn geen archeologische waarnemingen en vondstmeldingen gedaan (met uitzondering van de waarnemingen binnen de hierboven genoemde AMK-terreinen). Het plangebied valt binnen de contouren van het onderzoek dat RAAP heeft uitgevoerd langs de N440 (OMN 10103).⁵ RAAP heeft hier oppervlaktekartering uitgevoerd en verkennende en karterende boringen gezet. Geen van de boringen is echter in het plangebied gezet. In bijlage 2 is de boorpuntenkaart van RAAP opgenomen. Boringen 243 tot en met 245 zijn het dichtst bij het plangebied gelegen. Het gaat hier om verkennende boringen. Deze verkennende boringen hebben aangetoond dat een veenpakket de Oude Duin- en strandafzettingen afdekt.⁶ Het veenpakket is plaatselijk overstoven met zand, behorende tot jongere duinafzettingen. Op locaties waar oude zandkoppen door het veen worden afgedekt, kunnen goed geconserveerde nederzettingen liggen. In boring 247, die enkele tientallen meters verder dan het plangebied is gezet, is houtskool aangetroffen aan de basis van het veenpakket.⁷ In de overige boringen zijn geen archeologisch indicatoren aangetroffen. Het gaat hier echter om verkennende boringen, waardoor geen concrete uitspraken gedaan kunnen worden over de eventuele aanwezigheid hier van een archeologische vindplaats.

⁵ Asmussen 1995.

⁶ Asmussen 1995, 25.

⁷ Asmussen 1995, 11.

Verder is op circa 250 meter ten noordoosten van het plangebied, bij Camping Duinhorst, een bureau- en booronderzoek uitgevoerd door Archeomedia (OMN 7575, OM17463). Het plangebied heeft volgens Archeomedia een hoge verwachting op het voorkomen van archeologische resten in de ondergrond. Tijdens het booronderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Op basis hiervan is geadviseerd het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Op ruim 400 meter ten noordoosten van het plangebied is een bureauonderzoeken verkennend booronderzoek uitgevoerd door archeologisch adviesbureau Becker en Van de Graaf (OMN 42389) ten behoeve van rioleringswerkzaamheden in de wijk Binnen Klingen. De hoge archeologische verwachting voor deze wijk is door dit onderzoek niet bevestigd: er zijn geen archeologisch kansrijke lagen en geen archeologische indicatoren aangetroffen. Door Becker en Van de Graaf is geen vervolgonderzoek geadviseerd op deze locatie, dit selectieadvies is door het bevoegd gezag (de gemeente Wassenaar) overgenomen.

Conclusie archeologische waarden, verwachtingen en waarnemingen

Het plangebied ligt op een strandwal. Uit vondsten en waarnemingen die gedaan zijn op de strandwal blijkt dat deze vanaf het neolithicum in gebruik is genomen. De sporen en vondsten uit de directe omgeving van het plangebied geven aan dat de strandwal vanaf het neolithicum tot in de nieuwe tijd bewoond is gebleven.

Op de locatie van het plangebied is uit verkennend booronderzoek van RAAP in de directe nabijheid van het plangebied gebleken dat de bodem intact is. In de omgeving van het plangebied is in één van de boringen houtskool aangetroffen aan de basis van het veenpakket. Dit is een indicator voor bewoningsactiviteiten. Op basis van deze boringen bestaat een hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten uit de periode vanaf het neolithicum.

Het plangebied lijkt op basis van de historische kaarten onbebouwd te zijn geweest tot circa 1900. Na deze tijd is het plangebied bebouwd met een boerderij, waarschijnlijk gaat het om een voorloper van het huidige huis. Er bestaat een kans op het aantreffen van activiteiten die samenhangen met deze bebouwing op de locatie van de garage.

2.3 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op zowel de landelijke Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, als de Cultuurhistorische Hoofdstructuur van de provincie Zuid-Holland, en op de beleidskaart van de gemeente Voorschoten wordt aan het plangebied een hoge verwachting op het voorkomen van archeologische resten in de ondergrond toegekend. Deze verwachting is gebaseerd op de ligging van het plangebied op een strandwal. In de (vroeg) prehistorie (met name het neolithicum) waren het namelijk juist de relatief hogere en drogere delen van het landschap die voor bewoning werden uitgekozen. Dit blijkt ook uit de vindplaatsen en waarnemingen uit de omgeving van het plangebied. Verkennend booronderzoek van RAAP in de directe nabijheid van het plangebied heeft uitgewezen dat de bodem ter plaatse intact is. Mogelijk geldt dit ook voor het plangebied zelf. In één van de boringen is houtskool aangetroffen aan de basis van het veenpakket. Dit is een indicator voor bewoningsactiviteiten. Vanwege het voorkomen van een strandwal in de ondergrond, de intactheid van de bodem en het voorkomen van archeologische indicatoren in de nabijheid, heeft het plangebied een hoge trefkans op het voorkomen in de ondergrond van prehistorische resten vanaf het neolithicum.

Uit de historische kaarten blijkt dat het plangebied tot circa 1900 onbebouwd is gebleven. Na deze tijd is het plangebied bebouwd met een boerderij, waarschijnlijk gaat het om een voorloper van het huidige huis. Er bestaat een kans op het aantreffen van activiteiten die samenhangen met deze bebouwing op de locatie van de garage.

3. VELDONDERZOEK

3.1 Methode

Het Inventariserend Veldonderzoek (IVO) is door Hazenberg Archeologie uitgevoerd aan de hand van een Plan van Aanpak (PvA), dat vooraf opgesteld is ten behoeve van het uit te voeren onderzoek. Het IVO betrof een verkennend booronderzoek, waarbij het doel was om in het veld vast te stellen wat de geologische opbouw ter plaatse is, en of het bodemprofiel nog intact is of afgegraven en/of omgezet. In het PvA is voorgeschreven het plangebied hiertoe te onderzoeken door middel van een onderzoeksintensiteit van 2 boringen binnen de contouren van de geplande garage (zie afb. 7, boorpuntenkaart). De ruimte voor het zetten van de boringen was beperkt door de aanwezigheid van de oude garage en een houten schuur. De boringen zijn tussen beide in geplaatst.

De exacte locatie van de boringen is bepaald op basis van de aanwezige opstallen en de locatie van de geplande nieuwbouw. Om de boringen te kunnen plaatsen moesten enkele tegels worden gelicht. De boorpunten zijn met behulp van meetlinten ingemeten aan de bestaande topografie en ingetekend op een ondergrond digitale topografie. Dit is gedaan in Mapinfo. De maaiveldhoogten zijn afgeleid van het AHN.

De boringen zijn uitgevoerd met een Edelmanboor met een diameter van 10 cm (tot max. 120 cm –mv), en vervolgens doorgezet met een zuigerboor met een diameter van 4 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN5104 beschreven en voor de overige kenmerken volgens de RBB-systematiek voor bodembeschrijving; de beschrijvingen zijn vervolgens ingevoerd in het programma Deborah en bijgevoegd als bijlage 4. Het opgeboorde sediment is geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren en artefacten door middel van snijden/brokkelen met het boormes.

3.2 Resultaten

In totaal zijn verspreid over het plangebied 2 boringen gezet (afb. 7). De boringen zijn gezet tot een diepte van 3,0 m –mv.

Geologie en landschap

Uit beide boringen kwam een ongeveer vergelijkbaar bodemprofiel naar voren:

- Bovenin het profiel bevindt zich laag ophoogzand voor de bestrating, met hieronder een matig zichtbare bouwvoor of top laag van tuingrond, van ca. 10-20 cm dik. In deze "bouwvoor" zijn weinig puinspikkels of -fragmenten aanwezig; wel is de laag duidelijk homogeen en iets donkerder van kleur.
- Onder de begraven bouwvoor bevindt zich een laag met grijs tot iets donker bruingrijs, zeer fijn zand met verschillend gekleurde zandbrokken en/of lagen. In dit zandpakket zijn vaak kleine fragmenten bouwpuin aanwezig. Dit pakket is kalkarm. De onderzijde van het pakket ligt tussen ca. 90 tot ca. 105 cm –mv.
- Onder het 1ste zandpakket bevindt zich een 2de zandpakket, dat bestaat uit kalkrijk, grijs, zeer fijn zand. In dit zandpakket zijn vaak glimmerplaatjes en/of schelpfragmenten aanwezig. Het pakket is niet scherp begrensd aan de bovenzijde.

De bodemopbouw is als volgt geïnterpreteerd:

Het onderste pakket zand betreft intacte strandvlakte-afzettingen. Deze zijn afgezet voor en tussen de strandwallen. Het waren lage delen van het landschap en ze zijn na enige tijd ook overgroeid geraakt met veen: de doorworteling met riet.

Uit het ontbreken van bodemhorizonten in dit pakket is af te leiden dat de bovenkant afgegraven of omgezet is, naar verwachting minimaal 50 cm. In boring 1 is mogelijk strandwalzand aanwezig; het profiel wijkt echter niet in grote mate af.

De daarop liggende laag betreft een pakket diep omgezet strandvlakte of strandwalzand. Dergelijke omzetting is op grote schaal toegepast voor de bloembollenteelt, in eerste instantie handmatig (3 steken diep delven) en later mechanisch door middel van pompen. Het resultaat is een donkergekleurd pakket zand met duidelijk tekenen van omzetting in de vorm van zandbrokken en puinfragmenten.

De bovenste laag bestaat uit oude bouwvoor met daarop een laag ophoogzand.

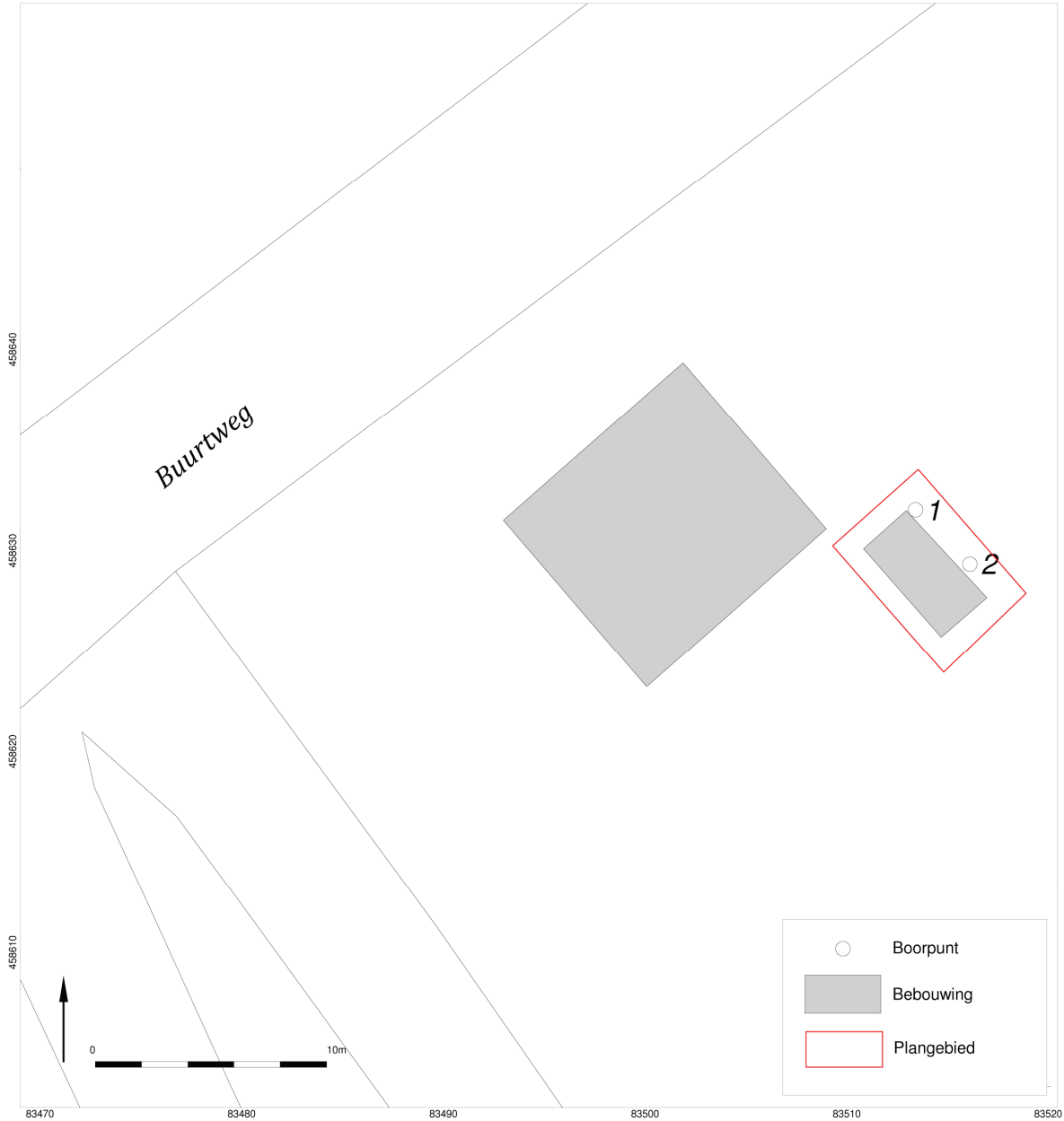
Archeologie

Er zijn in geen van de boringen artefacten of indicatoren aangetroffen. Geen van de boringen liet een intact bodemprofiel zien. De kans dat in het plangebied zich nog archeologische resten bevinden, wordt daarom gering geacht.

De onverstoorde grondlagen in het plangebied betreffen een voormalige strandvlakte: deze laagste delen van het landschap waren vanwege hun slechte waterhuishouding niet goed geschikt voor bewoning. Overigens geldt dat andere activiteiten daar wel kunnen hebben plaatsgevonden; dit zijn echter vrijwel altijd zeer lokale en moeilijk opspoorbare archeologische resten.

De grote mate van afgraving en vooral van diepe omzetting, die naar verwachting in het hele plangebied heeft plaatsgevonden, heeft ervoor gezorgd dat eventueel aanwezige archeologische resten waarschijnlijk volledig vernietigd zijn.

Boorpuntenkaart Wassenaar, Buurtweg 133

Afbeelding 7: Boorpuntenkaart

4. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

In het plangebied Buurtweg 133 te Wassenaar is J.W. van Reeuwijk voornemens een verdiepte garage aan te leggen op de locatie van de huidige garage. De maximale ontgravingsdiepte bedraagt hierbij ca. 2 m –mv. Hazenberg Archeologie heeft het plangebied onderzocht met een bureauonderzoek, waarbij gekeken is naar de geologische kaarten, de historie van de locatie, historische kaarten en archeologische onderzoeken in de omgeving. Daarnaast zijn op de locatie twee verkennende boringen gezet.

Conclusie

Op zowel de landelijke Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, de Cultuurhistorische Hoofdstructuur van de provincie Zuid-Holland, en de beleidskaart van de gemeente Voorschoten wordt aan het plangebied een hoge verwachting op het voorkomen van archeologische resten in de ondergrond toegekend. Deze verwachting is gebaseerd op de ligging van het plangebied op een strandwal. In de (vroeg) prehistorie (met name het neolithicum) waren het namelijk juist de relatief hogere en drogere delen van het landschap die voor bewoning werden uitgekozen. Dit blijkt ook uit de vindplaatsen en waarnemingen uit de omgeving van het plangebied. Verkennend booronderzoek van RAAP in de directe nabijheid van het plangebied heeft uitgewezen dat de bodem op korte afstand van de locatie intact is. In één van deze boringen is houtskool aangetroffen aan de basis van het veenpakket. Dit is een indicator voor bewoningsactiviteiten. Vanwege het voorkomen van een strandwal in de ondergrond, de intactheid van de bodem en het voorkomen van archeologische indicatoren in de nabijheid, heeft het plangebied een hoge trefkans op het in de ondergrond voorkomen van prehistorische resten vanaf het neolithicum.

Uit de historische kaarten blijkt dat het plangebied tot circa 1900 onbebouwd is gebleven. Na deze tijd is het plangebied bebouwd met een boerderij, waarschijnlijk gaat het om een voorloper van het huidige huis. Er bestaat een kans op het aantreffen van activiteiten die samenhangen met deze bebouwing op de locatie van de garage.

Bij het veldonderzoek zijn desondanks géén aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten gevonden. Er worden ook geen (waardevolle) archeologische resten meer verwacht: op basis van het uitgevoerde onderzoek wordt daarnaast verondersteld dat in het hele plangebied de originele bodemopbouw, met daarin eventueel sporen en vondsten, volledig verstoord is. Er zullen daarom naar verwachting geen grondsporen bewaard gebleven zijn. Eventuele vondsten kunnen nog aanwezig zijn in het pakket omgezet zand; deze zijn echter volledig uit context zodat de wetenschappelijke waarde daarvan zeer beperkt tot nihil is.

Aanbevelingen

In het plangebied zijn geen archeologische resten aangetroffen, en worden ook geen archeologische resten (meer) verwacht. De bodemopbouw is in ernstige mate verstoord. In de boringen is alleen onderin (dieper dan 90 cm –mv) een onverstoord profiel aangetroffen bestaande uit strandafzettingen. Hierin worden geen archeologische waarden verwacht.

Op basis hiervan wordt nader archeologisch onderzoek daarom niet noodzakelijk geacht.

De voorgenomen sloop- en bouwwerkzaamheden in het gebied kunnen zonder bezwaar vanuit de archeologie uitgevoerd worden.

De beslissing of nader archeologisch onderzoek wordt verlangd, wordt echter genomen door de daartoe bevoegde overheid. Geadviseerd wordt daarom om over bovenstaande conclusies en advies contact op te nemen met de gemeente Wassenaar.

Een exemplaar van dit document dient verzonden te worden naar het bevoegd gezag ter beoordeling. Dit advies is alleen van toepassing op de voorgenomen bodemingreep. Bij wijziging van de bodemingreep (grotere omvang of diepte) is dit advies niet geldig.

BRONNEN

Literatuur

Asmussen, P.S.G., 1995: *Tracé N440/RW14 Aanvullende Archeologische Inventarisatie Fase 1 & 2* (RAAP-Rapport 118), Amsterdam.

Berendsen, H.J.A. & Stouthamer, E., 2001: *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands*, Assen.

DLO-Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst, 1994: *Geomorfologische kaart van Nederland, 1:50.000, blad 30 's Gravenhage*. Wageningen/Haarlem.

Mulder, E.F.J. de/M.C. Geluk/I.L. Ritsema/W.E. Westerhoff/T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

Stichting voor Bodemkartering 1982: *Bodemkaart van Nederland 1:50.000, blad 30 's Gravenhage*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Overige bronnen

Archis II

www.ahn.nl/viewer

www.bodemloket.nl

www.geschiedenisvanzuidholland.nl

www.google.nl/maps

www.kich.nl

www.wassenaar.nl

www.watwaswaar.nl

AFBEELDINGENLIJST

Afbeelding 1: De ligging van het plangebied op de gemeentelijke beleidskaart.

Afbeelding 2: De ligging van het plangebied op de topografische kaart

Afbeelding 3: De huidige situatie

Afbeelding 4: De ligging van het plangebied op het Algemene Hoogtebestand van Nederland (AHN)

Afbeelding 5: Uitsnede uit het kadastrale minuutplan, ca. 1811-1832

Afbeelding 6: uit de historische kaart van 1900 (Bonnekaart) geprojecteerd op de huidige topografie

Afbeelding 7: Boorpuntenkaart

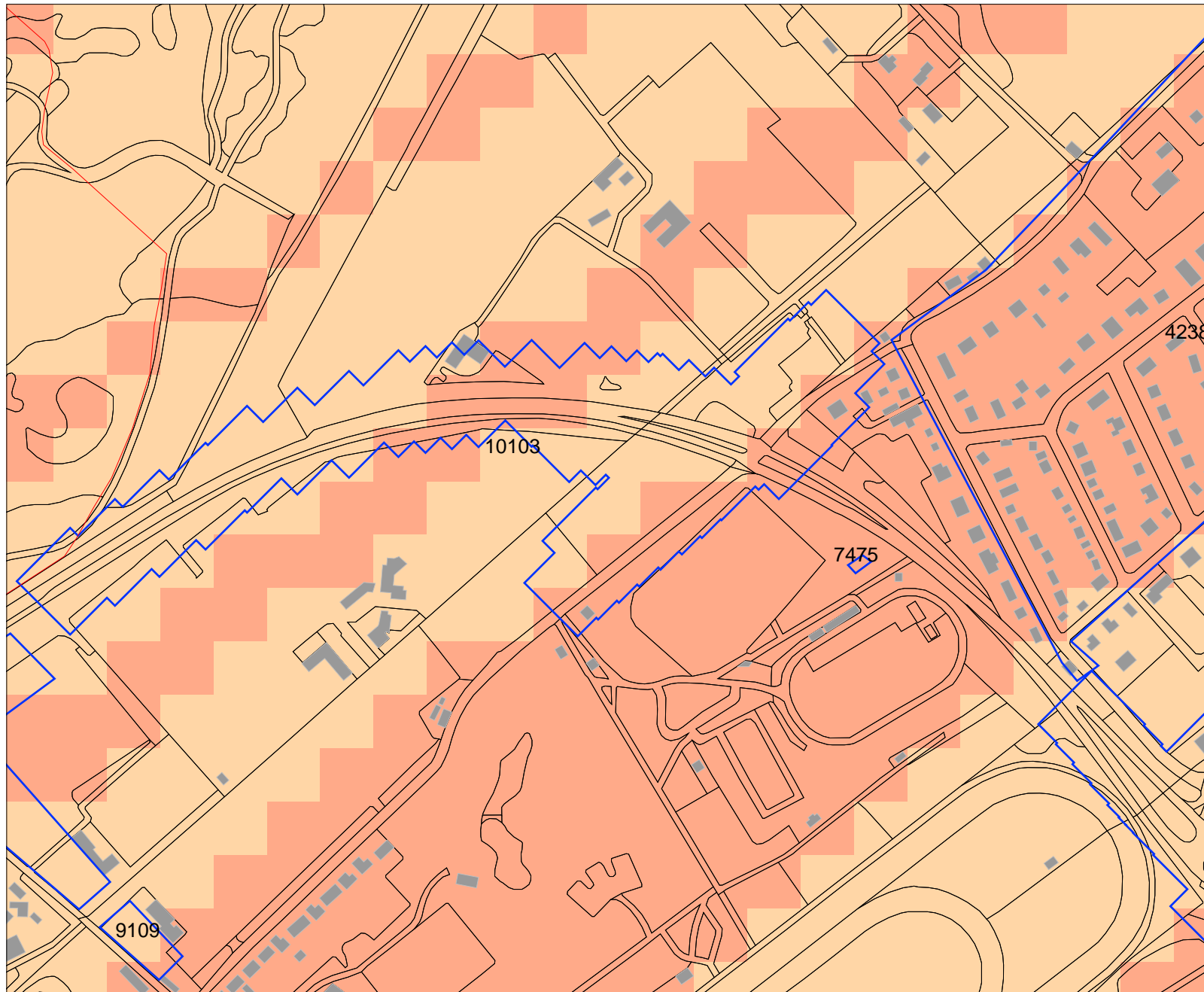
BIJLAGEN

Bijlage 1: De ligging van het plangebied met de monumenten, IKAW en Archis (onderzoeks)meldingen

Bijlage 2: Boorpuntenkaart van RAAP uit 1995

Bijlage 3: Boorbeschrijvingen

Bijlage 1

Legenda

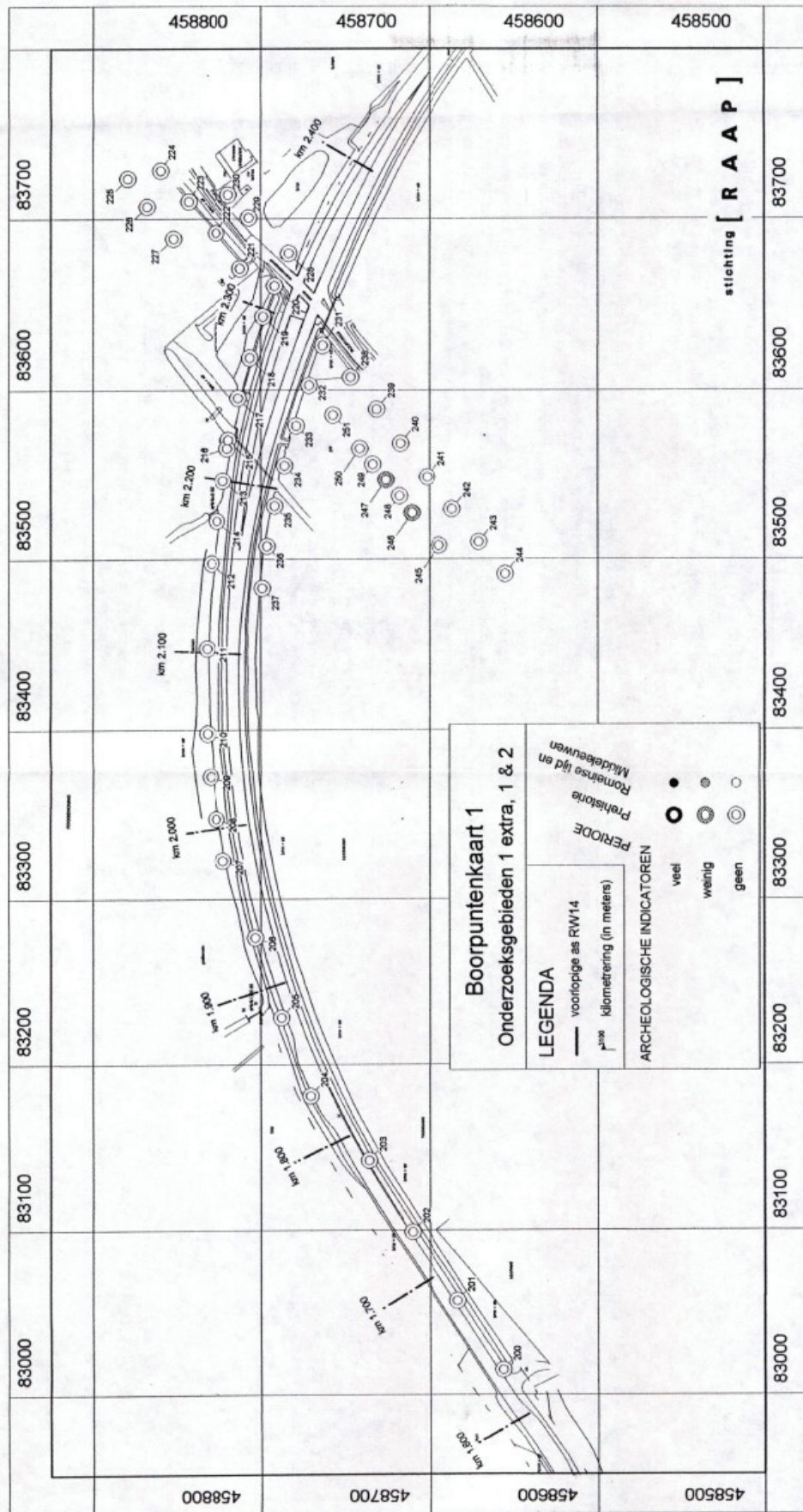
- MONUMENTEN
- WAARNEMINGEN
- ONDERZOEKSMELDINGEN
- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)
- IKAW**
 - zeer lage trefkans
 - lage trefkans
 - middelhoge trefkans
 - hoge trefkans
 - lage trefkans (water)
 - middelhoge trefkans (water)
 - hoge trefkans (water)
 - water
 - niet gekarteerd
- PROVINCIES

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Bijlage 2

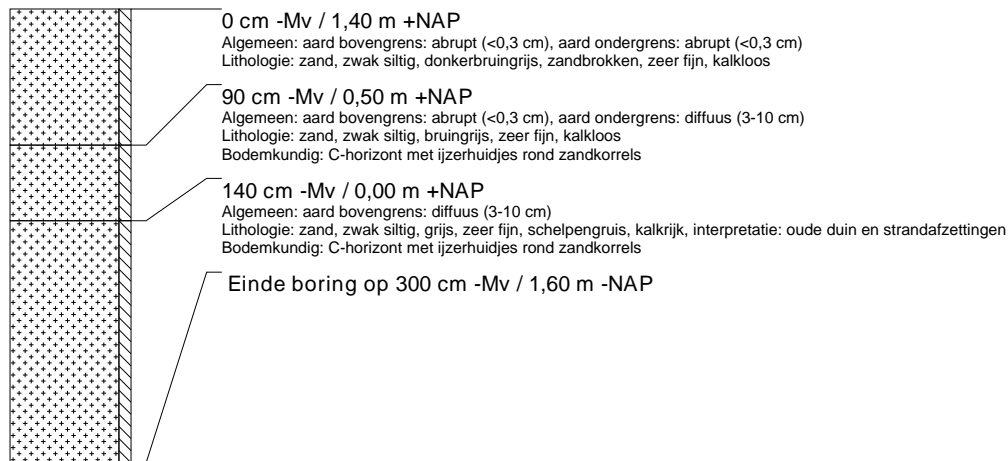
Figuur 2: Boorpuntenkaart 1, deelgebieden 1 extra, 1 en 2.

Bijlage 3

boring: 5710-1

beschrijver: RH, datum: 28-4-2011, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: lokaal coördinaatsysteem, kaartblad: 30G, hoogte: 1,40, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-4 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Wassenaar, plaatsnaam: Wassenaar, opdrachtgever: Van Reeuwijk, uitvoerder: Vink milieu + Hazenberg

boring: 5710-2

beschrijver: RH, datum: 28-4-2011, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: lokaal coördinaatsysteem, kaartblad: 30G, hoogte: 1,40, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-4 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Wassenaar, plaatsnaam: Wassenaar, opdrachtgever: Van Reeuwijk, uitvoerder: Vink milieu + Hazenberg

